

לְעֵינָא. דְּאִי מְשׁוּם מְזִיקִין. הָא תַּנְיִנָן, דְּלִתְלָתָא לָא
 מְתַחְזִי וְלֹא מְזִקִי. וְאִי מְשׁוּם לְסַטִּים, לָא מְשַׁתְּכְּחִי
 הַכָּא, דְּהָא רַחֵיק מִיִּשְׁוּבָא הָאִי טוֹרָא, וּבְנֵי נָשָׂא לָא
 מְשַׁתְּכְּחִי הַכָּא. בְּרַם דְּחִילוֹ הוּא, דְּחִיּוּן בְּרָא
 דְּמְשַׁתְּכְּחִין הַכָּא.

פְּתַח וְאָמַר. הַמְּלֹאךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, הָאִי
 קָרָא אֵית לְאִסְתְּכֻלָּא בֵּיתָא, (ס"א ל"ג דְּהָא כְּתִיב)
 הַגּוֹאֵל, אֲשֶׁר גָּאֵל מִיּוֹבְעֵי לֵיהּ, מָאִי הַגּוֹאֵל. בְּגִין דְּהוּא
 מְשַׁתְּכַח תְּדִיר לְגַבֵּי בְנֵי נָשָׂא, וְלֹא אֲעֵדִי מִכַּר נֶשֶׁ
 וּבָאָה לְעֵלְמִין.

תָּא חַזִי, הַמְּלֹאךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי דָא שְׂכִינְתָא, דְּאֲזִיל
 עֲמִיה דְּכַר נֶשֶׁ תְּדִיר, וְלֹא אֲעֵדִי מִנִּיהּ, כַּד
 בַּר נֶשֶׁ נְטִיר פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא. וְעַל דָּא יוֹדְהַר בַּר
 נֶשֶׁ, דְּלֹא יִפּוּק יְחִידָאִי בְּאוֹרְהָא. מָאִי יְחִידָאִי,

לשון הקודש

בתובו הגאול! אֲשֶׁר גָּאֵל צְרִידָה הִנֵּה
 לְכַתְּבוּ! מַה זֶה הַגּוֹאֵל? מְשׁוּם שֶׁהוּא
 תְּמִיד נִמְצָא אֲעַל בְּנֵי אָדָם, וְלֹא זֶה
 מְאָדָם צְדִיק לְעוֹלָמִים.

כֹּא רָאָה, הַמְּלֹאךְ הַגּוֹאֵל אֶתִּי - זֶה
 הַשְּׂכִינָה שֶׁהוֹלְכֵת עִם בֶּן הָאָדָם תְּמִיד,
 וְלֹא זֶה מְסַנֵּן כְּשֶׁבֶן הָאָדָם שׁוֹמֵר
 מַצְוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה יוֹדְהַר בֶּן אָדָם
 שְׁלֵא יֵצֵא יְחִידִי בְּדַרְךָ. מַה זֶה יְחִידִי?

נִמְצָא לְעִין. שְׂאֵם מְשׁוּם מְזִיקִים - הֲרִי
 שְׂנִינֵנו שְׁלֵשְׁלֶשָׁה לֹא נִרְאִים וְלֹא
 מְזִיקִים, וְאִם מְשׁוּם לְסַטִּים - לֹא
 נִמְצָאִים כְּאֵן, שְׁהֲרִי הֵהָר הִנֵּה רַחֹק
 מִיִּשְׁוּב, וּבְנֵי אָדָם לֹא נִמְצָאִים כְּאֵן,
 בְּרַם פְּתַח הוּא, שְׁחִיּוֹת הַשְּׂדֵה
 שְׁנִמְצָאוֹת כְּאֵן.

פְּתַח וְאָמַר, הַמְּלֹאךְ הַגּוֹאֵל אֶתִּי מִכָּל
 רָע. בְּפִסּוּק זֶה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָן בּוֹ, וְשִׁהֲרִי

דַּיְזַדְהַר בַּר נָשׁ לְמַטֵּר פְּקוּדֵי דְאֹרִייתָא, בְּגִין דְּלֹא
תַעֲדֵי מֵינַה שְׂכִינְתָא, וַיַּצְטַרֵּךְ לְמִיזַל יְחִידָאֵי, בְּלֹא
זוּנָא דְשְׂכִינְתָא.

תָּא חָזִי, כִּד נָפִיק בַּר נָשׁ לְאֹרְחָא, יְסֻדֵּר
צְלוֹתָא קָמֵי מְאָרִיָּה, בְּגִין לְאַמְשָׁבָא עֲלֵיהּ
שְׂכִינְתָא, וּלְבַתֵּר יַפּוּק לְאֹרְחָא, וַיִּשְׁבַּח זוּנָא
דְשְׂכִינְתָא, לְמַפְרָק לֵיהּ בְּאֹרְחָא, וּלְשׁוּבָא לֵיהּ
בְּכָל מַח דְאַצְטַרִיךְ.

מַח פְּתִיב בְּיַעֲקֹב, (בראשית כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי,
דָּא זוּנָא דְשְׂכִינְתָא. וּשְׁמַרְנֵי בְדֶרֶךְ הַזֶּה,
לְמַפְרָק לִי מִכְּלָא, וַיַּעֲקֹב יְחִידָאֵי הָהּ (דף 27 ע"ב) בְּתַחֲוָא
זְמָנָא, וּשְׂכִינְתָא אָזְלַת קָמֵיהּ. כָּל שְׁפָן חֲבָרִיָּא דְאִית
בִּינֵיהוּ מְלִין דְאֹרִייתָא, עַל אַחַת פְּמָה וּבְפָמָה. (אמר
רבי יוסי, ודאי כך הוא, אדחכי מאיך שמשא לערבא.)

לשון הקודש

מַח פְּתִיב בְּיַעֲקֹב? (בראשית כח) אִם יִהְיֶה
אֱלֹהִים עִמָּדִי, זֶה זוּנָא דְשְׂכִינְתָא. וּשְׁמַרְנֵי
בְדֶרֶךְ הַזֶּה, לְפָדוּת אוֹתֵי מִכְּלָא. וַיַּעֲקֹב
הָיָה יְחִידָאֵי בְּאוֹתוֹ זְמָן, וּשְׂכִינְתָא הוֹלְכַת
לְפָנָיו, כָּל שְׁפָן חֲבָרִיָּא שְׂוִישׁ בִּינֵיהוּם
דְּכָרֵי תוֹרָה עַל אַחַת פְּמָה וּבְפָמָה. וְאָמַר
רבי יוסי, ודאי כך הוא. בִּינְתִים חֲשָׁף הַשְּׁמַשׁ
לְהַעֲרִיב.]

שְׂוִיזְהַר בְּן אָדָם לְשֹׁמֵר מַצְוֹת הַתּוֹרָה
כְּדֵי שְׁלֹא תְזוּז מִמֶּנּוּ שְׂכִינְתָא, וַיַּצְטַרֵּךְ
לְלַכֵּת יְחִידֵי בְּלֵי זוּנָא דְשְׂכִינְתָא.
בְּלֹא רְאֵה, בְּשִׁינְעָא בְּן אָדָם לְדֶרֶךְ,
יְסֻדֵּר תְּפִלָּה לְפָנָיו רְבוּנוּ כְּדֵי לְחַמְשִׁיד
עֲלָיו שְׂכִינְתָא, וְאַחַר כֵּךְ יֵצֵא לְדֶרֶךְ,
וַיִּמְצָא זוּנָא דְשְׂכִינְתָא לְגַאֲל אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ
וּלְהַצִּילוֹ בְּכָל מַח שְׂוִינְעָרֵךְ.

אמר רבי יוסי, מאי נעביד, אי נתעבב הכא, הא
 יומא מאוך למיעל. אי נהך לעילא, טורא
 רב איהו, ודחילו דחיוון חקלא דחילנא. אמר רבי
 יהודה, תנוהנא עלך רבי יוסי. אמר ליה הא תנינן
 דלא יסמוך בר נש על ניסא, דקדשא בריך הוא לא
 ירחיש ניסא בכל שעתא. אמר ליה, הני מילי
 יחידאי, אבל אנהנא תלתא, ומלי אורייתא ביננא,
 ושכינתא עמנא, לא דחילנא.

עד דהוו אזלי, חמו לעילא בטורא, טנרא חד, וחד
 מערתא בגווה. אמר רבי יהודה, גיחך וניסק
 לתהוא טינרא, דאנא חמי חדא מערתא תמן. סליקו
 לתמן, וחמו תהיא מערתא. אמר רבי יוסי, דחילנא,
 דילמא תהיא מערתא אתר דלחיוון איהו, ולא יפגעו
 לון הכא.

לשון הקודש

והשכינה עמנו, לא נפחד.
 עד שהיו הולכים ראו למעלה ביהר
 סלע אחד ומערה בתוכו. אמר רבי
 יהודה, גלף ונעלה לאותו הסלע, שאנו
 רואים מערה אחת שם. עלו לשם וראו
 אותה המערה. אמר רבי יוסי, פחדתי
 אזלי אותה מערה מקום של חיות היא
 ולא יפגעו בנו כאן.

אמר רבי יוסי, מה נעשה? אם נתעבב
 כאן, הרי היום נבגס להחשוק. אם גלף
 למעלה, הנה הוא גדול, ומפחד חיות
 השדה אנו פוחדים. אמר רבי יהודה,
 תמהני עליך רבי יוסי. אמר לו, הרי
 שנינו שלא יסמך בן אדם על הגם,
 שהקדוש ברוך הוא לא ירחיש לו גם
 בכל שעה. אמר לו, זה מדבר ביחיד,י,
 אבל אנהנו שלשה, ובינינו דברי תורה

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חֲזַקְיָה, הָא תְּמִינָא דְרַבִּי
 יוֹסִי דְחִיל אִיהוּ, אִי תִימָא בְּגִין דְּאִיהוּ
 חֲטָאָה. דְּכָל מָאן דְּדְחִיל, חֲטָאָה אִיהוּ, דְּכַתְּיב, (ישעיה
 א) פָּתְרוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים, הָא לָא אִיהוּ חֲטָאָה, (יהא)
 וְכַתְּיב, (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפֹּר וְנִטְתָּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
 בְּגִין דְּנֻקָּא שְׂכִיחַ.

אָמַר לִיָּה, אִי נֻקָּא שְׂכִיחַ, הָכִי הוּא. אַבְל הָכָא
 לָא אֲשַׁתְּפַח נֻקָּא. וְלִבְתַּר דְּאַנְן נִיעוּל
 לְמַעְרְתָא, לָא לִיעוּל נֻקָּא לְצַעְרָא לָן. עָאלוּ
 לְמַעְרְתָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נְפִלוּג לִילִיא לְתַלַּת
 מִשְׁמְרוֹת דְּהָיוּ לִילִיא, כָּל חַד וְחַד מִנָּן, לִיקוּם עַל
 קִיּוּמֵיהּ, כְּהִנֵּי תַלַּת סְטָרֵי לִילִיא וְלֵא נְדַמוּד.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים פט) מִשְׁכִּיל לְאִיתָן
 הָאֲזַרְחֵי, הָאִי תוֹשְׁבַחְתָּא, אַבְרָהָם אַבְיֵנוּ

לשון הקודש

כָּאן לֹא נִמְצְא נֻקָּא, וְאַחַר שְׂאֵנוּ נִכְּנָס
 לְמַעְרָה, לֹא יִכְּנָס הַנֻּקָּא לְצַעַר אוֹתָנוּ.
 נִכְּנָסוּ לְמַעְרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִחְלַק
 אֶת הַלְיָלָה לְשָׁלֹשׁ מִשְׁמְרוֹת, שְׁהוּא
 הַלְיָלָה. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעִמָּנוּ יַעֲמֵד עַל
 עִמָּדוֹ בְּשָׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים הַלְלוּ שֵׁל הַלְיָלָה
 וְלֹא נִישָׁן.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים פט) מִשְׁכִּיל

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חֲזַקְיָה, הָרִי
 רְאִיתִי שְׂרַבִּי יוֹסִי פּוֹחַד. אִם תֵּאמַר
 מִשׁוּם שְׁהוּא חוּטָא, שְׂכָל מִי שְׁפּוֹחַד
 הוּא חוּטָא, שְׂכַתּוּב (ישעיה א) פָּתְרוּ בְּצִיּוֹן
 חֲטָאִים, הָרִי אִינּוּ חוּטָא, וְנִהְרִין וְכַתּוּב
 (משלי כח) וְצַדִּיקִים כִּכְפֹּר יִבְטָה. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, מִשׁוּם שְׁהַנֻּקָּא מְצוּי.

אָמַר לוֹ, אִם הַנֻּקָּא מְצוּי – כִּךָּ הוּא, אַבְל

אמרה, בשעתא דאשתדל בפולחנא דקדשא בריך
 הוא, ועביר חסד עם בני עלמא, דישתמודעון כלא
 לקדשא בריך הוא, דקדשא בריך הוא שליט על
 ארעא ואקרי איתן, בגין דאתקוף בתקיפו ביה
 בקדשא בריך הוא.

חסדי ה' עולם אשירה, וכי מסטרא דחסידי
 אתיין לזמרא, אלא הנא אתכליל סטרא
 דשמאלא בימינא, ועל דא קדשא בריך הוא נסי
 לאברהם, ובחין ליה. והא אתמר דיצחק בר תלתין
 ושבע שנין הוה ביהוה זמנא. מאי נסה את אברהם,
 נסה את יצחק מיבעי ליה. אלא נסה את אברהם,
 דישתפח בדינא, ולאתכללא בדינא, דישתפח שלים
 בדקא יאות. ועל דא חסדי ה' עולם אשירה.

לשון הקודש

השמאל בימין, ולכן הקדוש ברוך הוא
 נסה את אברהם ובחן אותו. והרי
 נתבאר שיצחק בן שלשים ושבע שנים
 היה באותו הזמן, מה זה נסה את
 אברהם? היה צריך לכתב נסה את
 יצחק! אלא נסה את אברהם שימצא
 בדין ולהכליל בדין שימצא שלם בראוי,
 ועל זה חסדי ה' עולם אשירה.

לאיתן האזרחי. התשבחת הזו אברהם
 אמר אותה בפשה שעסק בעבודת
 הקדוש ברוך הוא, ועשה חסד עם בני
 העולם שיודעו כלם לקדוש-ברוך-הוא,
 שהקדוש ברוך הוא שולט על העולם,
 ונקרא איתן משום שהתחזק בתקף
 בקדוש-ברוך-הוא.

חסדי ה' לעולם אשירה, וכי מצד
 החסדים באים לומר? אלא כאן נכלל צד

דָּבַר אַחַר חֲסֵדֵי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה, אֵינּוֹן חֲסָדִים
 דְּקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד עִם עֲלָמָא. (תהלים פט)
 לְדוֹר וָדוֹר אֹדִיעַ אֲמוּנָתְךָ בְּפִי, טִיבוּ וּקְשׁוּט דְּעֶבֶד
 עִם כָּלָא. לְדוֹר וָדוֹר אֹדִיעַ אֲמוּנָתְךָ, דָּא מְהִימְנוּתָא
 דְּקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאוֹדַע אַבְרָהָם בְּעֲלָמָא, וְאֲדַבֵּר
 לִיָּה בְּפוּמָא דְּכָל בְּרִיין. וְעַל דָּא אֹדִיעַ אֲמוּנָתְךָ בְּפִי.
 וְקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹדַע לִיָּה לְאַבְרָהָם רָזָא
 דְּמְהִימְנוּתָא, וְכַד יַדַּע רָזָא דְּמְהִימְנוּתָא,
 יַדַּע דְּאִיְהוּ עֵיקְרָא וְקִיּוּמָא דְּעֲלָמָא, דְּבִגְנִינִיה אַתְּבַרֵּי
 עֲלָמָא, וְאַתְקַיִים. הָדָא הוּא דְּכָתִיב, (תהלים פט) פִּי
 אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה וְגו'. דְּכַד פְּרָא קֹדֶשׁא בְּרִיךְ
 הוּא עֲלָמָא, חָמָא דְּלֹא יָכִיל לְמִיקָם, עַד דְּאוּשִׁיט
 יְמִינָא עֲלֵיהּ וְאַתְקַיִים, וְאִי לָאו דְּאוּשִׁיט יְמִינָא
 עֲלֵיהּ, לָא אַתְקַיִים, בְּגִין דְּעֲלָמָא דָּא בְּדִינָא אַתְּבַרֵּי,
 וְהָא אוֹקִימָנָא.

 לשון הקודש

סוד האמונה, וכשנדע סוד האמונה, ידע
 שהוא עקר וקיום העולם, שפגללו נברא
 העולם והתקיים. זהו שפתוב פי אמרתי
 עולם חסד יבנה וגו'. כשפרא הקדוש
 ברוך הוא את העולם, ראה שלא יכול
 לעמד, עד שהושיט ימין עליו והתקיים,
 ואם לא שהושיט ימין עליו, לא היה
 מתקיים, משום שהעולם הזה נברא

דבר אחר חסדי ה' עולם אשירה –
 אותם חסדים שהקדוש ברוך הוא עושה
 עם העולם. לדר ודר אודיע אמונתך בפי
 – טוב ואמת שעושה עם הכל. לדר ודר
 אודיע אמונתך – זו אמונת הקדוש ברוך
 הוא שהודיע אברהם בעולם והזכירו בפי
 כל הבירות, ועל זה אודיע אמונתך בפי.
 והקדוש ברוך הוא הודיע לאברהם

וְאֵתְכֶם בְּרֵאשִׁית, וְרוּא כָּלֵלָא חֲדָא, תִּרְיִן גְּוֹוִינִין
 חָבָא, בְּרֵאשִׁית, אָפּ עַל גַּב דְּאַמְרֵן שִׁירוּתָא
 מִתְתָּא לְעֵילָא, רֵאשִׁית חָבִי נָמִי מֵעֵילָא לְתִתָּא,
 וְקֵאמְרִינֵן ב' רֵאשִׁית, בְּדִקְאֵמְרִינֵן בֵּית קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים,
 דְּהֵאֵי אֶתִּיחִיבֵת (אֵיחִי בֵּית) לְהֵוּא רֵאשִׁית, וּמְלָחָה
 כְּלֵילָא אֵיחִי בְּחֲדָא.

וּבְהֵאֵי בִי"ת אֶתְבְּרִי עֲלֵמָא דָּא, וְלֹא אֶתְקִיִּים אֶלְא
 בִּימֵנָא. וְהֵא אֹוְקֵמוּתָהּ. בְּהַפְּרָאִים, בְּאַבְרָהָם
 בְּתִיב. וּבְגִין כְּדִ, אֶמְרֵתִי עוֹלָם חֶסֶד יִפְנָה. וּבְגִינָא
 קְדֻמָּאָה דְּעֲלֵמָא (הֵוּא עוֹלָם), הֵוּא נְהוּרָא דִּיּוֹמָא
 קְדֻמָּאָה, הָוּה בֵּיה לְקִיּוּמָא. וְלִבְתֵּר בִּיּוֹמָא תְּנִינָא,
 בְּשִׂמְאֵלָא. וּבְהֵנְהוּ אֶתְקִיִּין שָׁמַיִם. וּבְתִיב, שָׁמַיִם תְּכִיִּין
 אֶמוּנַתְךָ בְּהֵם.

לשון הקודש

התקנים אלא בימין, והרי פרשוה
 בהפראם - פתוב באברהם, ומשום
 כך, אמרתי עולם חסד יפנה. ובגין
 הראשון של העולם ואותו העולם, אותו
 האור של היום הראשון הנה בו לקים,
 ואחר כך ביום השני בשמאל. ובאלה
 תקן שמים, ובתוב שמים תכין אמונתך
 בהם.

בדין, וכך בארנו.
 ונאמר בראשית, וסוד כלל אחד, שני
 גוונים כאן, בראשית. אף על גב
 שאמרנו ראשית מלמטה למעלה,
 ראשית כך גם מלמעלה למטה, ואמרנו
 ב' ראשית, כמו שאמרנו בית קדש
 הקדשים, שהרי נתנה והיא בית לאותה
 ראשית, והדבר כלול הוא כאחד.
 ובבי"ת הוּו נברא העולם הזה ולא